

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5.

L' ATENTAT DE HOSTAFRANCHS

Una ambulancia de la Creu Roja, entre dugas y tres de la matinada del divendres, conduhint al senyor Cambó á la Clínica del Dr. Fargas.

LA VENJANSA DE UN POBLE

EL lloch que l' amich Cambó va ocupar en el carruatje que 'ns havia de conduhir á Sans me corresponia á mí. Hi pujarem per aquest ordre: Sr. Salmerón que s' asseguré al fons, part dreta, y Sr. Corominas, al fons part esquerra: en Cambó que s' instalá al costat del Sr. Corominas, deixantme lliure á mí, que darrera d' ell hi vaig montar, el lloch al costat de D. Nicolau. No sé si deliberadament ó per un impuls instintiu d' afectuositat y delicadesa, el meu bon company de glories y fatigas en la Junta de Solidaritat me feu aquell gran favor. Si ell, seguint el ritme natural de la colocació, s' hagués assegut al costat de 'n Salmerón, com sembla que devia, la bala traidora que l' ha portat al dintell de la mort, l' hauria arreplegada jo.

Recordo que quan arribarem á las immediacions de las Arenas, jo li mostrava á D. Nicolau el sinistres montículs y la paret ahont se parapetá la kábila 'l día del *meeting* dels catòlics, recontantli breument aquella salvatjada. Pochs minuts després se feya ab nosaltres lo mateix que s' havia fet ab ells; pero en circumstancias encare més graves... Se 'ns escullí per víctimas de una vil emboscada alevosa y nocturna, quan, sense que ningú pogués dir que l' haguessim provocat, ens dirigíam tranquilament, confiadament, á fer ús dels nostres drets.

Entre la fosca, al pas del carruatje, vaig entrelluscar la turba de baillets y donas que s' agitava: vaig sentir xiulets y crits de «ara vé», «ara vé», y vaig veure brillar els primers fognassos, seguits en breu de un tiroteig continuu, al llarch de l' acera, prop de l' embocadura de un carrer mitj fosch, en el qual els agressors fiavan la fugida. Y ho confesso, més que pels trets que petavan remidament, jo qu' en cassos de gran perill, y per un dó especial de la naturalesa, estich seré sense que 'l cor me dongui un esbatech de més, me preocupava pel pobre Cambó, quí desde 'ls primers moments digué:—«M' han tocat, estich ferit»—cosa que jo llavoras no entenía com pogués esser, porque 'ls vidres del carruatje estavan sencers, y 'm preocupava també per D. Nicolau, pel noble, pel sant, per l' impávit, que sens amidar el perill, cridava al cotxer que parés, disposat á baixar del carruatje á la vista mateixa dels assessins, pera prestar al infortunat company els deguts auxilis.

No's pogué complir tan rápidamente com ell huaría vo'gut l' ordre que donava, y en tant el pobre Cambó, encorvat, lívit, relliscava del coixí, y s' amparava en els meus brassos.

Pochs instants després, ja traslladat á la farmacia de 'n S. só, quan el despullavan de las robas pera reconeixerli la ferida, al véureli la semítica cara afinada y 'ls ulls envidriats, jo 'l donava per mort... y sentía dintre de ma consciencia com un remordiment... ¿Per qué s' havia hagut de asseure ell en el lloch que 't tocava á tú? — me deya una veu interior. —Y un desitj de sacrifici m' invadia. En lloch d' ell, qu' es jove y ardit, intel·ligent y actiu; en lloch d' ell, qu' en la flor dels seus anys es una de las més hermosas esperansas de aquest grandió moviment de tot un poble, ¿no valdria mil vegadas més que fossis tú la víctima? Cinquanta vuit anys fá ja que porto el cap sobre las espatillas, y encare que no he sigut ni crech esser may un desesperat de la vida, tampoch la mort m' ha espantat may. Pero lo que

jo, en el poch temps que 'm resta de viure, puga fer per la causa de la redempció de Catalunya y d' Espanya ¿qué val en comparansa de lo que hauria pogut fer aquest jove, que ans de complir els seus 30 anys, ha sapigut guanyarse el bastó de general?

Y un gran greu, una fonda tristesa m' acoravan.

* *

Mentres esperavam frisosos l' arribada del doctor Reventós, y de minut en minut anavam enterantnos del estat del pobre ferit, roncavan al meu entorn bramuls d' ira y llampaguejavan lluhissors de venjansa. Tothom estava indignat. El que menys hauria volgut rebatres cech de furia contra 'ls miserables autors y inductors de aquell crim revoltador.

Y jo veyia llavoras el gran perill d' enterbolir la espléndida rahó de la santa causa que defensém, ab un acte passional, encare que just. No: han passat per sempre més els Corpus de sanch. Ja n' estém lluny, molt lluny del sigle xvii. Tenim y cal usar de una forsa més efíca que 'ls desbordaments de la violencia. Pendre repressalias á cop calent, li hauria produhit una gran fruició á la bestia que tots portém á dintre; pero no son els instints animals, els qu' en moments tan crítichs, han de parlar; sino la rahó, á la llum clara de la serenitat.

Un gran trastorn del ordre públich hauria ocasionat de segur la suspensió de las garantías constitucionals, la suspensió de las eleccions... ¡Quín contratemps més terrible! Els nostres enemichs s' haurían afanyat á confondre en un mateix anatema als culpables y als venjadors, quan lo que importa es que las grans responsabilitats quedin perfectament deslindadas.

Precisament, en l' acte de votar, Barcelona tenia 'l medi mes adequat de pendre la seva tremenda venjansa. La venjansa dels pobles forts, virils y conscients; dels pobles que tenen á gala l' haver alcansat un grau d' educació cívica admirable. Perdre 'l coneixement equivaldria á malbaratar en un instant els fruyts de aqueixa educació; era tant com retornar de un cop als temps sanguants en que s' arrossegava pels carrers de la ciutat, un día al general Bassa, un altre día al advocat Francisco Balmas. Y aquest sistema no es, no pot ser el nostre... es, en tot cas el de nostres enemichs, el dels enemichs de Catalunya. Si nosaltres el posessim en joch, ells perden, hi guanyarian.

Tot aixó reflexionava en aquells tristos moments, y al expressarho una vegada, desitjós de calmar desbordadas agitacions, me vaig trobar en perfecta comitancia ab el venerable apóstol, ab el lluminós mestre, que senyalant el camí que calia seguir deya: —«Ahora, á votar con más decisión que nunca por el derecho.»

* *

Barcelona s' hi vá abocar diumenje á la gran votació... ¡Quín espectacle mes grandió de dignitat y de civismel... Un espectacle que no's pot descriure en tota la seva colectiva grandesa. ¡Oh, estigueune segurs, cada un dels 53 mil vots solidaris depositats en la urna tancava una expressió de viu consol envers la benvolguda víctima de la Carretera de Sans, y una protesta de indignació contra 'ls assessins y 'ls que 'ls han envenenat ab els seus odis: contra aquests últims sobre tot. La oligarquía pinxesca, deshonra de Barcelona, va rebre diumenje 53 mil punyaladas. ¿Y volen que sobrevisqui? No, impossible. En Cambó se salvará, per obra de la ciencia y 'l carinyo; pero la oligarquía pinxesca, está ben morta.

Dos camins li quedan: fugir avergonyida de la presencia de aquest poble que l' abomina y la desprecia, ó afrontar ab arrogancia mal disfressada las

conseqüències de la resolució de una ciutat, decidida á obtenir plena justícia.

Quedan molts comptes pera saldar, y ja ara no podrà torbar l' acció dels tribunals la immunitat de una investidura patricia. Per obra de la voluntat soberana de un poble ofès y que no vol soportar ja mes agravis, s' es tancat, pera la culpa, el camí del Parlament, y s' es obert el del presiri.

Ha terminat el plebiscit, y es hora de que funcioni l' acció popular.

P. DEL O.

¿QUÍ ES?

DRAMA MEMO-PASSIONAL EN QUATRE ACTES

ACTE PRIMER

Passa ella, hermosa, altiva, escampant ab adorable negligencia la seva mirada de Venus dominadora.

ALBERT (á Román, que junt ab ell se passeja:—
¡Eh! ¿L' has vista?

ROMÁN:—Es un tesoro ambulante, un Banch d' Espanya de bellesa...

ALBERT:—Un Potossi ab faldillas... Pero ¿t' has fixat en la mirada que s' ha dignat dirigirme?

UN MALALT DE CUYDADO

—No volfa calde... Donchs iset tassas!

QUID PRO QUO

—¿Per anar á las Corts, diu? Tiri per aquí y en sent á can Rabia, tombi.

REPOSANT

—¿No es verdad, noble elector, que después d' aytal victoria, se sent un perfúm de gloria y se respira mejor?

ROMÁN (*molt sorprés:*)—¿A tú?

ALBERT:—A mí.

ROMÁN:—Amich meu, haurás de dispensarme, pero 'm sembla que ho has vist malament. A qui ha mirat ella es á mí.

ALBERT (*ab ayre de llástima:*)—¿A tú?

ROMÁN:—N' estich seguríssim.

ALBERT:—Jo estich seguríssim de que vas equivocat.

ROMÁN:—Ja veurás, aquesta incertitut ha d' acabarse. ¿Tú 't creus ser el preferit? Jo tinch motius pera suposar que soch jo. Fem una cosa: escriuli tú una carta, jo n' hi escriuré un' altra explicantli lo que fá al cas... y que resolgui ella. ¿'T sembla bé?

ALBERT:—¡A escriurela desseguida!

ACTE II

La criada d' ella crusa la plassa. Els dos amichs la aturan.

ROMÁN:—M' haurías de fer un favor. (*Li dona una pesseta.*) ¿Tindrias cap inconvenient en entregar aquesta carta á la teva adorable mestressa?

CRIADA:—¿No diu pas cap disbarat?

ROMÁN:—Al contrari: pots estar tú ben segura de que quan la llegeixi, 'n quedarà contentíssima.

CRIADA (*convensuda y prenent la carta:*)—Si es aixís...

ALBERT:—Ara 'm toca á mí. Aquesta carta ¿veus? has d' entregarla á la teva senyoreta. (*Li dona la carta y un duro.*)

CRIADA:—¿També n' estarà contentíssima quan la llegirá?

ALBERT:—Aixís ho espero.

CRIADA (*arrontsant las espatllas:*)—En fi, si vostés ho volen... Ja son prou grans pera saber lo que 'ls convé.

(*Se 'n va ab las dugas cartas y las sis pessetas.*)

ROMÁN (*que se la pega d' erudit:*)—¡Alea jacta est!

ALBERT (*bastant atrassat en materia de clássichs:*)—¿Qué vols dir?

ROMÁN:—Que poch deurém tardar en sortir de duptes.

ACTE III

La mateixa decoració del acte primer. Torna á passar ella, hermosa, altiva, passejant distretament la seva mirada de Venus dominadora.

ALBERT (*fondament conmogut:*)—¿Qué te 'n sembla?

ROMÁN (*tan conmogut, per lo menos, com l' Albert:*)—¡Portentosa, celestial, admirable!

ALBERT:—Y... ja deus haverho vist...

ROMÁN:—¡Calcula!... M' ha fet l' efecte d' una descarga de mel eléctrica.

ALBERT (*posantse molt serio:*)—¡Qué! ¿Que 't figuras que t' ha mirat á tú?

ROMÁN:—¿Donchs á qui ha mirat?

ALBERT:—A mí.

ROMÁN (*rient:*)—¡Vés!

ALBERT:—T' ho asseguro. Y en rigor no podía ser d' altra manera.

ROMÁN:—¿Per qué?

ALBERT:—La meva carta ¡era tan insinuant y expressiva!

ROMÁN:—¿Y la meva?... Per dur qu' ella tingui 'l cor, forsosament s' havia de sentir interiorment agitada.

ALBERT:—¡Ilusions, noy, ilusions! Conech massa el cor de la dona pera poderme equivocar en aquest assumpto. M' ha mirat á mí!

ROMÁN:—A mí.

ALBERT (*pujant de to:*)—¡A mí!

ROMÁN (*pujantlo més que l' altre:*)—¡A mí!

AL ANAR Á SORTIR

—Ten compte, noyal... Mira que per aquests carrers...

—No tingui por! Ara ray que, á Barcelona sols, tenim set diputats que vetllan per nosaltres.

ALBERT (*toment que la qüestió s' emboliqui*):—Noy, sospito que disputant d' aquesta manera no 'n treurém l' aygua clara. Pera resoldre la incògnita no 'ns queda més remey que fer cantar á la criadeta.

ROMÁN:—Soch d' la mateixa opinió; pero... ja veurás com la carta que ha fet efecte es la meva.

ALBERT:—No siguis pesat: es la meva.

ROMÁN:—¡Pobre xicot!

ACTE IV

Ells y la minyona.

ALBERT (*Estirantla pel bras dret*):—¡Digas, parla desseguidal...

ROMÁN (*estirantla pel bras esquerra*):—¡Parla, digas la veritat!

CRIADA (*tornantse groga repentinament*):—¿La veritat?

ALBERT:—Sí, tot lo que sápigas, tot lo que hajis observat...

CRIADA:—¿Sobre qué?

ROMÁN:—Sobre las nostras cartas.

ALBERT:—Las cartas que l' altre día 't varem donar pera la senyoreta. ¿Oy que la que millor impressió li ha causat es la meva?

ROMÁN:—La meva.

ALBERT:—¡La meva!

CRIADA:—Donchs la veritat es que...

ROMÁN:—¿Qué...? ¡Acabal...

CRIADA:—Que las cartas que vostés m' han entregat... ni m' he recordat de donarlas.

ALBERT:—¿Es dir qu' encare las tens?

CRIADA (*baixant avergonyida el cap*):—¡Sí, senyor!... Vaig descuydárme las... en un recó del rebost.

A. MARCH

UN INVENT

Betas y fils, mestres d' obras,
cansaladers y adroguers,
y demés que useu balansas
per pesar bé ó malament,
y metros y mitjas-canas
per midar mes ó menys bé:
no patíu per comprar pesos,
no us gasteu cap més diner
en fervos fer mitjas-canas
á n' als caires dels taulells:
no compreu metros de fusta
ni de tela, que ara es lleig
y molt pobre pesá ab pesos
de llautó ó de ferro vell,
y midar ab mitjas-canas
ó bé ab metros de fuster!...

El *Alrededor del mundo* (*)
ha fet el descubrimet.
¡Res de metros! ¡Res de pesos!
¡A fora, á fora lo vell!
¿Qué 'n farán d' un pes de un' unsa
ó de lliura—diguin qué,
en un cas que 'ls faltin quartos
per fer frenta á algún inglés?

(*) Vegis el número 391.

Y una pobra mitja cana,
ó un senzill metro, ¿no es cert
que per pagá alguna lletra
els farían poch servey?

Donchs l' *Alrededor del mundo*
—com he dit—ha descubert
que, per midar, el sistema
mes avensat y modern
no es pas el sistema métrich
decimal que tots usém.

Els centímetros y els metros
no 'ns farán ja cap servey,
y els pesos sols farán nosa
al dessobre dels taulells.

¿Cóm ho farán, donchs,—preguntan—
per midar ó per saber
quants fideus per una lliura
haurán de doná als clients?
Aixó sí qu' es senzillíssim,
es mes clar que 'l meu cervell.

¿Han de amidar, per exemple,
quatre metros de panyet?
Donchs fican má á la butxaca,
treuhen vint y cinch drets,
els posan tots de renglera
y quan ja 'ls tenen ben bé

y pesém, tots, y amidém
ab aquest novell sistema,
que si ho fem, m' atreviré
á dir que passat de Xauxa
enlloch del mon van tan bé.

¿Qué diuhen? Que lo que falta
son las pelass? Oh, ja ho crech!
si n' hi haguessin, hont sería
tot el xisto d' aquest versí...

R. AREGALL

L' AUTORITAT

Un grapat de sociólechs y moralistas intentan en vá
convencém ab els seus escrits de que no pot haverhi So-
cietat humana sense Autoritat. Y jo, dali que dali, ab el
cap mes dur que una bola de biliar no poguent ferme cá-
rrech de tot aquell enfilall d' arguments ab que apoyan
las sevas teorías.

¡Las teorías! ¡Vet' aquí 'l destorp de las grans ideas!
¿Qu' es possible en teoría la existencia? Escolteu á un

¡HALA!...

La unió

higienista quan vos conta las mils y mils causas de mor-
talitat dels homes; escolteuse'l bé y vos convencereu de
que la vida es impossible, tants y tants son els perills
que constantment ens amenassen. Y vivím y aném tir-
rant; y 'l que tem morir tísich acaba esclafat per un au-
tomóvil, y 'l que somfa infeccions agafa una feridura de
plé á plé, y 'ls microbis se matan ells ab ells, y la gent
creix, y dura anys y panyes, y 'l higienista vá predicant,
y 'l món roda que rodará...

¡Las teorías! ¿Vos hi heu fixat may en els llums de las
escalas? ¿Y ab las cordas dels pous? ¿Y ab las sortijas
dels carrers? Be s' encenen els llums, adhuc en las casas
hont no se 'n cuida el porter; bé s' mudan las cordas del
pou, fins allí hont el propietari no 'n passa ansia; bé se 'n
fan de sortijas y se 'n organisan de guarniments de car-
rers. Donchs, expliqueu la teoría davant de gent que no
hi estiga al tanto. Ja veureu si 'n surtirán d' objeccions.
Que la escala quedarà á las foscas, porque ningú voldrá
ser criat dels altres; que ningú podrá tirar aygua del pou,
perque no haventhi una Autoritat qu' obligui á obrir las
butxacas, cap vehí voldrá pagar lo que li pert ca; que
no es possible guarnir un carrer sense una ley especial,
perque 'ls amos no permetrán clavar claus á las fatxad-
das, ni 'ls vehíns sens ordre superior tolerarán que 'ls
lloguin als ferros del balcó 'l cordill d' una bandera, etc.
¡Mentida! ¡Tot mentida á la realitat! Encén el llum el
primer que vol ó qui 'l necessita; s' avenen els vehíns y

hi ategeixen tres perritas,
(que son quinze centímetrs),
y iarribat ab quatre vegadas
de midar, ja ho tenen llest.

¿Que han de pesar una lliura
de sucre roig ó fideus?

¡Aixó ray! Ab setze duros
dels encunyats pe 'l govern
que posin á unas balansas
ja poden pesar, ¿ja ho crech!...

¿Que convé saber l' alsada
de qualsevulga paret?

Altre cop má á la butxaca
y vinga treure diners,
y fent pilas y piletas
de pesetas, ho sabré.

(Per fe un m-tro 's necessitan
posar ben apiladets
quatre cents duros en pesa...
lqu' es igual que casi rest...)

Las ventatjas que reporta
aquest sens' igual invent

son inmensas, nunca vistas,
com pot veure 'l més enterch.

¡A fora, donchs, mitjas-canas!
¡A fora, á fora lo vell!

Vingan duros, vingan pelass,

posan corda nova; y 's plantan gallardets y cadenetass
sense que sobrevinga cap conflicte al barri. ¿Per qué? Per-
que no hi ha autoritat. Y com no hi ha autoritat, no hi
ha imposició. La voluntat, la conveniencia mútua ¡aixó
es la Lley!

Els amichs A, B, C, D y E 's reuneixen. Tant es 'l un
com l' altre S' ajuntan al Cassino ó al Café. Parlan, s'
enrahonan, s' explican, no hi ha rahóns, no hi ha distur-
bis, porque no hi ha cap president, ni cap lley á cumplir.
Surten, se passen, se 'n vá qui li convé, segueix el qui
li dona la gana, se separan els que volen, tal vegada se
dirigeixen junts amunt ó avall. ¿El perque d' aquesta ar-
monía? Perque no hi ha autoritat. Reglamentéu una
reunió d' amichs, (de gent conforme, se sobreenten), lle-
gisleu las conversas, poseuhi un president d' edat, esta-
blíhuhi jerarquías. ¡Ja está llesta la reunió! Rahóns se-
guras.

***

L' Autoritat es sempre absorbent. Donéuli un dit y se
'n pren la má; deixeu-la fer y s' apoderará del bras, de tot
el cos, si pot.

¿No ho llegiu tot sovint als diaris... *resolviendo una
competencia entre tal y tal Autoridad?* ¿Qué vol dir aixó?
Que 'ls jutjes y 'ls Gobernadors y las Autoritats, en ge-
neral, s' apartan de las sevas atribucions, s' extralimitan.

¡HALA!...

fa la forsa.

¿Qué es que no s' hi pert en un Laberinto de tribunals y
jurisdiccions? Tribunal eclesiástich, tribunal militar, tri-
bunal suprém, jurisdicció de guerra, jurisdicció de Ma-
rina, Curia d' aquí, Curia d' allí, sala de lo civil, sala de
lo criminal, jutjes de pau, jutjes especials, jutjes de pri-
mera instancia, la Rota, el Suprém de Guerra y Mari-
na, etc., etc. ¿Cóm dimontri no han de pendre's atribu-
cions els uns als altres? ¿Cóm no han de toparse conti-
nuament y entrebancarse cada minut aqueix sens fi de
balladors de la gran dansa de la Lley dins del esquifit
emalat del Dret?

***

Una sibila moderna, en llengua vulgar *tiradora de car-
tas*, m' ensenyava un día el simbolisme de tota aquella
matrícula ab que 'ls tontos, y principalment las tontas,
son cassats pe 'ls explotadors que no badan y viuen ab
la esquena dreita. Vaig apendre 'l significat de las combi-
nacions de las cartas y aqueix terminatxos que 'ls em-
baucats s' empassan com brescas: *un senyor de bon color,
una dona rossa, un camí curt, un home entre reixas, unas
noticias próximas, una taula parada, diners que vindrán,
etcétera*. Y recordo que al ser al cabal d' espasas vaig
preguntarli:—¿Qué vol dir aquesta?—Y vá contestarme:
—Un home de justicia.—¿Un jutje?—Un home de Go-
bern, dels que manan.

Desde llavors m' he fet cárrech de lo que es als ulls del

poble l' Autoritat. Las donas en particular sintetisan en
la expressió *un del Govern* á tots els que manan y millor
podríam dir á tots els que pegan.

Un magistrat, un agent de polícia, un general, un se-
reno, un bisbe, un burot, un diputat, un regidor, un
agutzil, pe 'l poble tots son gent de Govern, son dels que
manan, son dels que castigan, son dels que pegan.

Desde 'l Jefe del Estat al cabo según, del Alcalde al
municipal, del Ministre al Guardia civil, del President
dei Suprém al butxí, tots son gent de Govern, gent que
mana, que ordena, que disposa, que amenassa y que
pega.

No li vagin á la porció de poble inculat ab diferencias
d' atribucions y poders. Que la Diputació y 'l Municipi
y 'l Parlament son cossos separats, que 'l poder legisla-
tiu y 'l executiu son ben distints, que 'l judicial y 'l uni-
versitari y 'l gubernatíu no son la mateixa cosa, ... inútil,
inútil férlosho entendre. Uns y altres son *gent de Govern*,
gent que mana, gent qu' amenassa, gent que pega.

Y ¿qué té d' extrany qu' aixís pensin molts, si la opi-
nió no es tant equivocada com sembla?

***

Tot just sortits de la esclofolla del ou ja 'ns topém ab
l' Autoritat paterna, que boy sent la mes natural, la mes
suau y la mes soportable, de bonas á primeras ens fá co-

neixer la superioritat de la forsa.—Noy, fés tal ó tal cosa;
mira que sino... ¡Aquest sino es tot un Códich penal!
¡Que n' enclou d' amenassas un sino!

Peró també hi ha pares que s' inhibeixen en tota causa
sobre rebeldía filial, y entregan al bras secular del sereno
ó del municipal á la criatura rebeca. Y aquellas mínimas
autoritats, que prenen proporcions gegantinas als ulls de
la canalla, amenassan d' un modo inapelable ab la ferés-
tega caga-menja y ab el tétrich quarto de las ratas.

Aixís es que la primera impresió que l' Autoritat cau-
sa al home es depriment. Ja de menuts ens fá mes pór
que goig; mes aviat ne fugím que 'ns hi acostém; la cre-
yém mes propensa á las plantofadas que á las caricias.
¡Y qualsevulga s' hi arramba allí hont plouhen revessos!

A mida qu' aném creixent l' Autoritat vá sentintse
mes feixuga sobre nosaltres. Ja es la Rússia que 'ns em-
payta ó 'l mestre que 'ns condemna á *sin comer* ó 'l sa-
gristá que á cops de canya al cap ens inculca la doctrina.
Y aném fantnos grans, y el rector ens parla de la lley de
Deu y 'ls polítichs dels debers del ciutadá y 'l amo de
casa dels debers del inquilino y 'l arcalde de barri de las
Ordenansas municipals. Y aném avansant en el camí de
la vida y tothom ens mana. Ens manan que entrém á la
quinta y 'ns manan que prenguéu cédula y 'ns manan
que 'ns empadroném, sempre baix la pena consegüent en
cas de falta. Y un día surt un bando privantnos d' atu-
rarnos pe 'l carrer mes de tantas ó quantas personas; y

Lloch de la carretera ahont se realizá el crim.

un altre dia es el último mono que ab ayre de perdonavi das ens ordena *¡atrás, paisano!* Y las legislaciones, ordenaciones y reglamentaciones se multiplican y á tothom se li puja al cap la pruitja del mando, y no es ja un Capitá general solzament el qui ordena y manda; es un particular que posa un rétol «No s'permite la entrada,» ó «Esta casa es cristiana y en ella no se permite blasfemar,» ó «No escupiu á terra,» ó «No fuméu.» Principalment en el ram de fatxadas hi ha propietari ab més ínfulas soberanas que las Corts del any 12. «No se permite jugar á pelota,» «No se permite fijar carteles.» Y fins n'hi ha que disposan «No se permite orinar,» ¡Y diuhén que la necessitat no té lley!

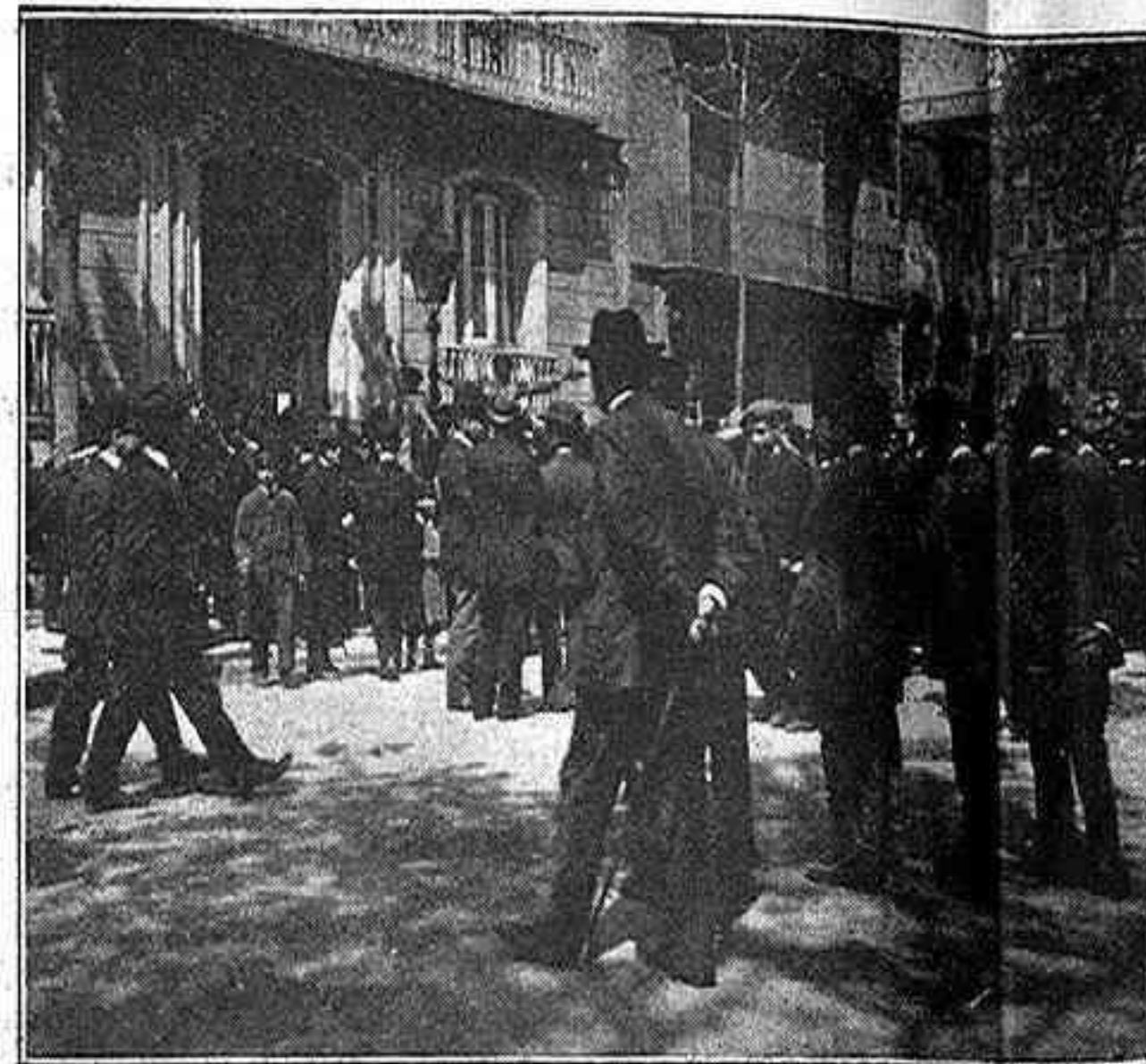
Estém mes acostumats á veure á la Autoritat enfront que al costat nostre. Per cada lley de concessió n'ha donat cent de privació; mes vegadas ens ha bastonejat l'agent del ordre que 'l causant del desordre; mes aviat ens ha produhit disgustos que alegrías. Agafar un ciutadà, fer tancar un establiment, clausurar un Cassino, ¡que n'hi es de fácil á la Autoritat! Al revés, tractéu de llibertar á un detingut per ignocent que siga, intenteu obrir un establiment, projecteu inaugurar un Centre, ¡que n'heu de fer de passos! ¡que se 'ns ne giran de mals de-cap! ¡Que n'heu de vencer d'obstacles y que n'heu d'alcançar de permisos y papers y documents! Si l'Autoritat (de la classe que 's vulga) s'hi mirés tant á cometre etzegalladas com á concedir un favor ó un benefici ó un senzill acte de justicia ja 'ns podriam donar per satisfets.

Prou vos hi haureu fixat mes de una vegada. ¡Qué n'enclouhen de moral gubernamental aquells telegramas que diariament llegim: «En el pueblo de X el vecindario está excitadísimo con motivo de la falta de trabajo y del encarecimiento de las subsistencias. Hoy mismo dispondrá el Gobierno que acuda allí una compañía de la guardia civil.» Res de pá, ni viandas; ab la guardia civil ne tenen prou. Revers de la medalla: «Una comisión de vecinos de Y ha suplicado al ministro la concesión de dos mil pesetas para terminar la escuela pública que empezó á construirse en 1870. El ministro ha manifestado que carece de la consignación necesaria.»—Pera viure, pera progressar, pera educarse, no hi troban may el desllorigador.

Y acabaré fent una consideració. ¿Quín es el símbol de la Autoritat? ¡El bastó! Del ceptre rey al mangala del agutzil, passant pe 'l sabre del municipal y 'l garrot de la secreta, pe 'l xuxo del sereno y la burxa del punxa-sarrias, sempre trobareu la mateixa forma: un trasto de fer mal, una eyna de pegar.

¿Que té, donchs, d'extrany que acostumats á las ver-

L' ATENTAT D' HOSTAFRANCHS

El poble de Barcelona, l'endemá del atentat, acut á la Clínica del Dr. Fargas pera enterarse del estat del Sr. Cambó.

gassadas dels de dalt encare no 's parla d'Autoritat els de baix procuran guardar els darreras com aquell que juga á amagar esquenass?

KIKU KAMAMILLA

PRINCIPAL

Gran espectació hi havia pera las dugas representacions de la ópera *Carmen*; veritat es que la empresa no va adormirse en lo que 's refereix al *bombo*.

Confessém que no hem vist may una *Carmen* com la que interpreta la Sra. Gay. Potser l'hem sentida millor... aixó ja es altra cosa. La nostra compatriota encarna el tipo de una manera esplendorosa; la seva bellesa, el seu temperament, el seu *slancio*, donan á la figura immortal de la cigarrera andalusa uns tochs de realitat escandalosa que admiran y... esparveran á molts que no s'ho esperavan. En el primer acte y según, especialment, va demostrarnos la ilustre protagonista un acabat domini del tipo descocat de *Carmen*, detallantlo ab primors originalíssims que 'ns demostran que la Sra. Gay podia ser igualment una excelent actriu. ¡Llástima que no acabi de completarlo donantli més sentiment poétich en las escenas passionals del final! Al nostre entendre, tan literaria com musicalment entesa, la desgraciada *Carmen* ha de esteriorisar, á ratos al menos, quelcom més que odi y amor...

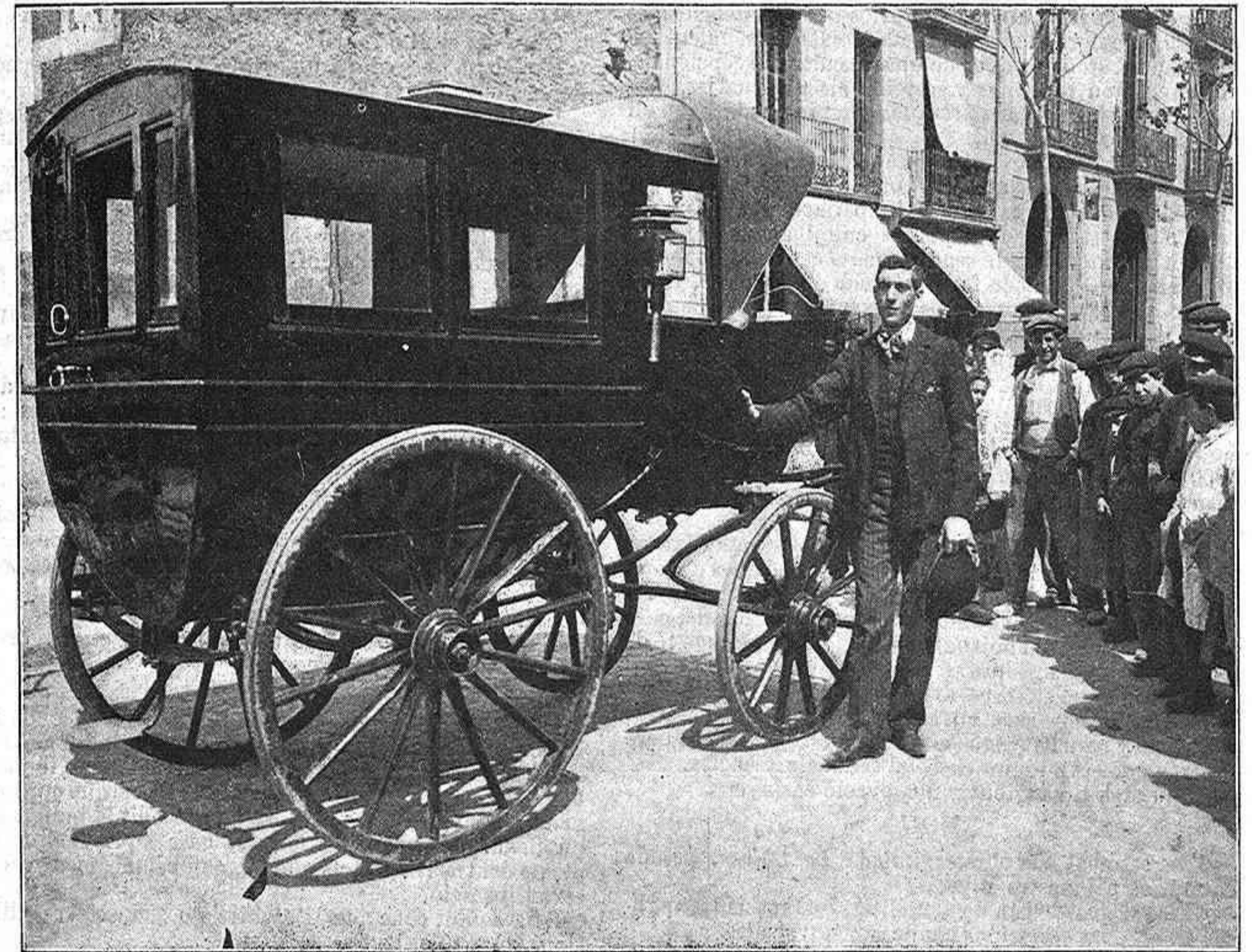
Coneguda com á experta y entenimentada cantant, la Sra. Gay, inútil dir que fraseja la *particella* donant relleu á tot lo que se ho mereix y subratllant ab art allá ahont cal, y ab la deguda expressió.

No son d'estranyar, donchs, els éxits obtinguts aquí y á fora. Y aixó que, per lo que aquí toca, els companys que ha dut no li feyan massa favor.

La presentació, com á cosa improvisada, deficient. Els cors bastant fluixets. La orquesta, baix la batuta del mestre Lamote, regular.

El gran pianista Raul Pugno ens ha favoregut ab dos recitals espléndidas.

¡Quína admiració produheix aquest rey del piano! Las

El carruatge que conduhia al Sr. Salmerón y demás companys, y 'l cotxero, Francesch Batsums, que 'l guiava. (Sota de la segona finestreta 's veu el forat fet per la bala que feri al Sr. Cambó.)

sevas qualitats elevadas á l'últim grau de la perfecció son la exquisitat y el bon gust, una habilitat técnica assombrosa, un sentiment intens y una expressió adequada sempre á la naturalesa de las obras que executa.

El programa dels seus concerts variadíssim sol abarcar tots els géneros, y en tots ells se revela mestre entre 'ls mestres... Raul Pugno es un gran encisador.

Aixís cada pessa li val una ovació entusiasta y la seva presencia davant del nostre públich adquireix las proporcions de un veritable aconteixement musical.

ROMEA

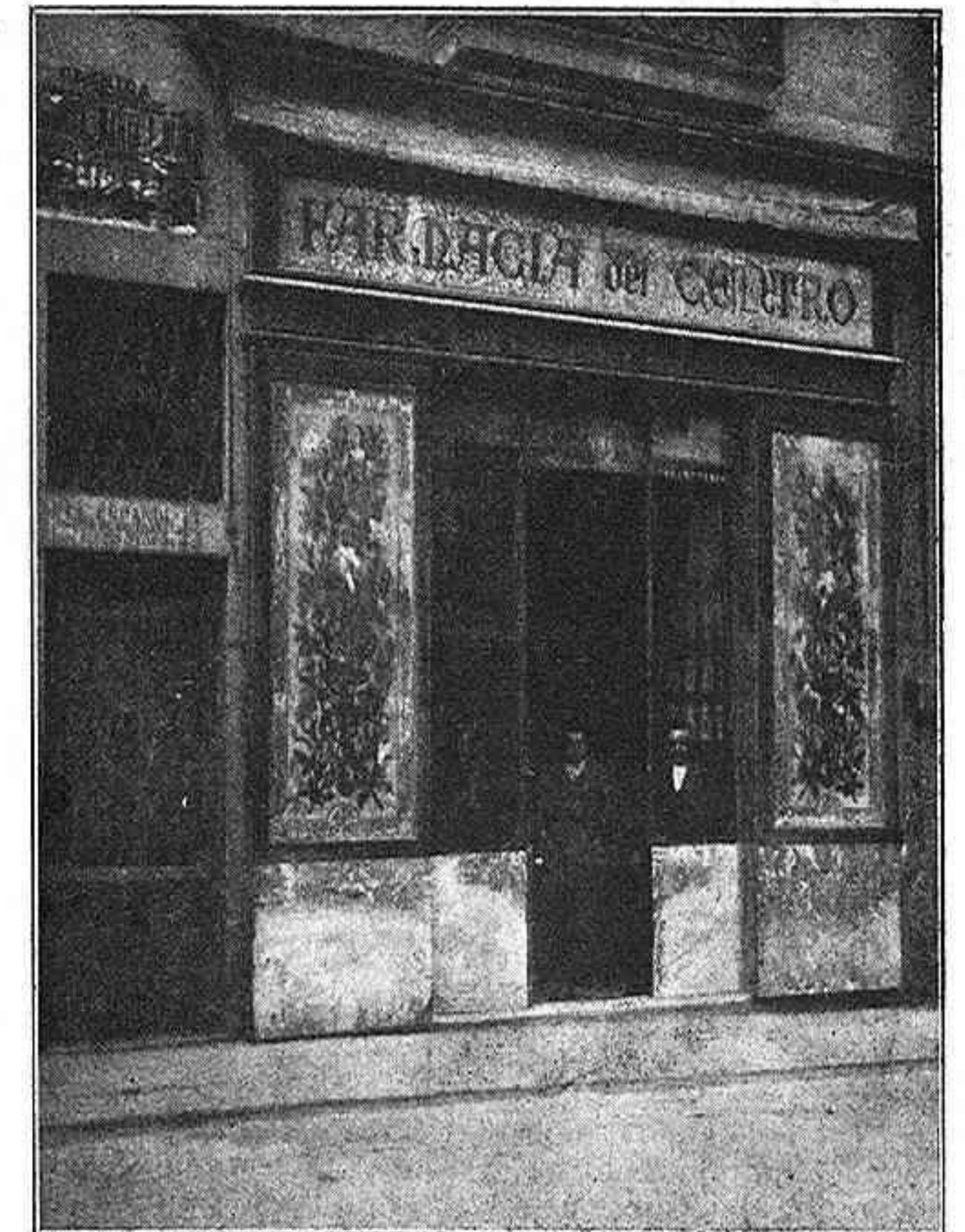
¡*Massa tart!* es una elegía dolça y tendre, plena de sinceritat. La acció, que volta al entorn de pochi personatjes, es senzilla y 's desenrotlla ab justesa y sobrietat. El Sr. Marinello qu' es tot un poeta, valentse de recursos de bona lley, ha sapigut interessar y conmourre á un temps, donchs la intensitat dramática de la obra va en *crescendo* y aixó fá que deixi al paladar del espectador el saborós regust de las lleminaduras verament artísticas.

Potser las primeras escenas resultin massa deixatadas en comparació ab la expontaneitat y la precipitació del final, pero aquest petit defecte, en el que cauhen molts per excés de psicologia en la exposició de caràcters, está abundantament compensat per un diálech fluit y escrupulós que porta el sagell de un bon escriptor carregat de conciencia artística y honradesa literaria.

Els artistas, fóra d'algún que no sabia gayre el paper, varen ajudar al éxit que va ser franch y respectuós, devent figurar en primer terme la Sra. Jarque y el Sr. Soler que donaren tota la vida y tot el relleu á sos respectius personatges.

NOVETATS

Successivament han debutat dos grans artistas, el barítono Maurel y el tenor Palet.

Farmacia del Doctor Vergés, ahont de moment fou auxiliat el ferit.

(Insts. de LA ESQUELLA)

Víctor Maurel, á la edat en que 's troba, no posseheix ja aquella veu que li admirarem anys enrera en sas campanyas líricas del Liceo. El temps es implacable.

Pero, aixís y tot, un passa gustós per sas deficiències y admira sempre al genial artista, dotat de un talent extraordinari, amo y senyor de unas facultats escepcionals, en lo relatu á presentar y sostenir als personatjes. Encare que 'l cantant desaparequés sempre quedaria en ell el gran actor dramátich.

En aquest concepte interpretá el Iago, de *Otello*, de una manera interessantíssima, oferintse com una evocació admirable de la creació shakesperiana. En el *Credo* y en el *Somni* tingué sos moments culminants, y davant del seu art tingueren de rendirse certs espectadors massa exigents que no saben ferse cárrech de las cosas, y que encare que 'l vell cantant fos una ruína—que certament no ho es—si tinguessin gust y conciencia, vindrían obligats á venerarlo com una ruína gloriosa.

**

El tenor Palet, deixeble del mestre Goula, que va debutar á Barcelona durant el mes de novembre del any 1900, s' ha anat obrint camí, y avuy es un artista que se 'l disputan las empresas, pagant á pes d' or las hermosas notas del seu registre.

Després de una llarga ausencia s' ha presentat davant del públich de Novetats, interpretant el Radamés d' *Aida*, y ab tot y no ser aquesta part la més acomodada á la índole especial de la seva veu hermosament timbrada, pero poch calenta, se feu aplaudir ab justicia, per lo que té de avellutada y afalagadora.

El tenor Palet se troba avuy en la flor de l' edat. Sent poch—ó si es que sent ho amaga bastant—: difícilment tindrà may aquells rasgos que alborotan al públich; pero dintre de la seva tónica especial seduheix y encisa.

El públich li va tributar una ovació carinyosa.

NOU

S' ha estrenat una obreta titulada *La Chipen*, posada en música pel mestre Vives.

Es la tal una revista de actualitat, bastant entretinguda, ab algunas situacions cómicas ben trobadas.

El públich va aplaudir á las típles Conchita Salvador y Argota y als Srs. Mauri, Morón y Ramos.

N. N. N.

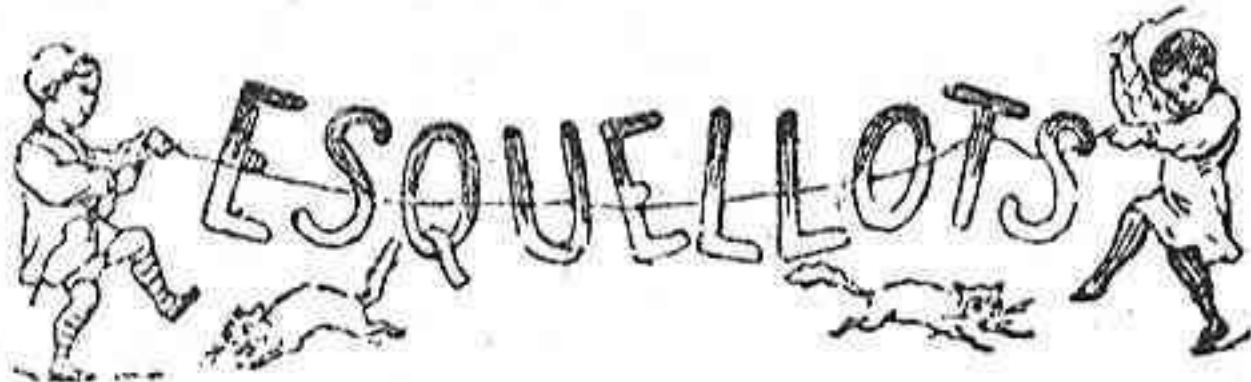
LA VIGILIA DEL GRAN DIA

RESURREXIT

Si de l' urna sepulcral
hont feya el son eternal
Llátzer, al crit sugestiu
de Jesús, s' aixecá viu,
(ara 'm dirán clerical),
de l' urna demá eixirá
Catalunya ab sos trofeus
de llibertat y farà
obrirse pas entre 'ls juheus
que la volen enterrá!

S. ALSINA Y CLOS

20 Abril 1907

Son en tan gran número els telegramas, telefonemas, cartas, esquelas y targetas que ha rebut el nostre estimat company Sr. Roca y Roca, feicitantlo per haver sortit ilés del villá atentat de la carretera de Sans, qu' hem de renunciar á reproduhirlos, ja que si ho fessim hauríam de omplir ab ells un número enter de LA ESQUELLA.

El Sr. Roca y Roca agraheix ab tota l' ánima aquest esclat de carinyosa amistat, y en la impossibilitat en que 's troba de respondre á cada hù en particular, ens

prega que ho fem colectivament desde las columnas de aquest senmanari.

A tots la gratitut del estimat amich y la nostra.

Gran día el 21 de abril.

Barcelona presentava un aspecte may vist: l' aspecte de un poble que vota.

Desde las primeras horas del matí, en tots els colegis s' hi veya una gran quía d' electors que pacientment anavan avansant, sens reparar en la llarga espera que se 'ls imposava. Y després de haver depositat el vot semblava que sentían la satisfacció íntima del deber complert.

Per la Rambla y 'ls Passeigs apenas se veyan senyoras. El diumenje siguié un día enterament viril.

Els lerrouxistas, la vigilia, feren una gran escampadissa de candidaturas de las sevas. La Rambla 'n quedá alfombrada.

Un transeunt digué:—Ells mateixos s' anticipan á la sort que á la candidatura lerrouxista li está reservada: es candidatura que ha de anar per terra. Es candidatura que 'l poble de Barcelona ha de trepitjarla.

Son ben pochi els colegis en que 'ls noms de 'n Sol y Ortega y en Lerroux tenen el mateix número de vots. En els uns ne té més l' ex-emperador y en els altres ne té més l' ex retirat de la política.

Se veu ben clar que jugavan de murri á murri.

Y que, lo mateix que 'ls escorpins, fins en las sevas acaballas se clavavan falconada.

L' atentat del dijous al vespre tingué 'l privilegi de soliviantar l' esperit fins de las personas més indiferents.

Tanta villanía no 's comprén, no s' explica, no té justificació ni pretext possibles. Contra 'ls tirans que oprimeixen á un poble moltes vegadas ha procedit la indignació pública... Pero ¿quán s' ha vist usar aquests procediments contra 'ls apóstols que pugnan pacíficament per la seva lliberació?

Baix aquest concepte, l' atentat no tan sols es villá, sino també monstruós.

**

¡Y qué contraproduhent havia de resultar lo mateix pels miserables que varen realisar-lo, que pels criminals que l' havían tramat!

¿Qué 's proposavan? ¿Impedir que 'n Salmerón y demás oradors que á Sans s' encaminavan poguessin fer ús de la paraula en el *meeting* que tenían preparat?

Donchs els revólvers dels agressors parlaren ab més eloqüencia y eficacia qu' ells. L' espetech de aquells trets fou escoltat per Catalunya, per Espanya, pel món enter. ¿Quín discurs pot arribar á alcansar un circuit tan extens y tan intens de ressonancia?

En Cambó, trobantse en el dispensari del Doctor Fargas, á l' hora de mes extrema gravetat, no per aixó 's donava, y sentint que no havia de morir, digué:

—A mí no m' ha mort, en cambi s' ha mort ell.

La víctima dels assessins de la kábila, fins en aquells instants de gran perill, s' havia format un perfecte concepte de la realitat.

Un grupo d' amichs y admiradors del jove cotxero Francesch Batsums, que ab tanta pericia guiá el carruatge que portava al Sr. Salmerón y demás companys la nit del odiós atentat de la carretera de Sans, han concebut l' idea d' obsequiarlo ab un ápat fraternal, que tindrà lloch demá dissapte.

Las personas que hi vulgan pendre part poden passar á inscriure's per tot el día d' avuy á casa P. Bastida, carrer de la Canuda, 7.

Els interventors lerrouxistas de Barcelona, ja que altra cosa no podían fer, se dedicavan á obstruccionar la votació. Tot era fer preguntas y repreguntas als electors, y posar duptes y taps sobre la seva identitat personal, al sol y únich objecte de fastidiar als que pera votar formavan quía. Lo que devían pensar ells:—Dels que 's despacientin, alguns se 'n anirán sense emetre 'l vot.

Se creu ab fonament que 'ls tals interventors sigueren ensinestrats pel Sr. Sol y Ortega, quí després dels sis

anys de fer la dormida de la marmota, 's figura qu'encare 'ns trobém en els bons temps de 'n Planas y Casals.
 Creyém que á horas d'ara s'haurá convenut de que las argucias de leguleyo, quan el poble bufa de ferm, son pallas que saltan als ulls dels mateixos que las emplean.

Després del atentat de la carretera de Sans, ens venen á la memoria algunas de las frasses pronunciadas per l'ex-emperador en distintas ocasions.

Entre ellas las següents:
 «Jóvenes bárbaros: ¡matad, morid!»
 «Habrá víctimas, y recibirán el bautismo de sangre, mis antiguos amigos.»
 «Tengo muchas vidas á mi disposición, y antes no las rinda las vendré muy caras.»
 «Mis funerales serán sangrientos.»
 «El pueblo ha de hacer justicia instantánea, sin apelación á médicos ni farmacias.»

Et sic de cæteris.
 ¿Se dirá que tot aixó era aixarop de llabia, fullaraca retórica?

Podria ser; pero lo cert y positiu es que 'ls seus correligionaris de la carretera de Sans varen carregar ab aquestas cápsulas els seus revólvers. Y aixó es lo que ha de tenir en compte la justicia: la histórica ó bé 'l gran jurat de la opinió pública, qu'es quí ha de fallar en última instancia.

Després del succés:
 El *Progreso* vá basar la seva protesta en el següent parrafo:

«Sí; la Solidaridad lleva causadas dos víctimas. Clavería y Cambó. *Tanto uno como el otro valen igual.* Son dos hombres.»

Un pobre borratxo que aná á provocar ganivet en má

á uns ciutadans que no li deyan res, y que empaytava á un d'ells per assassinarlo, es lo mateix que un patriici que sense ficarse ab ningú s'encamina á pendre part en un meeting.

Pera parlar aixís davant del públich, se necessita portar el cervell al garró.

En el mateix sentit, com si s'haguessin posat d'acort per teléfono parlava *El Intransigente* de Madrid:

També segóns la sucursal madrilenya de la *Gaceta del Celeste Imperio*, quí tractá d'assassinar al Sr. Salmerón, y als seus acompanyants, quí ferí mortalment al Sr. Cambó, fou *la Solidaritat!*

Perque la *Solidaritat* ha comés els abusos mes abominables, entre altres que no se li podran perdonar may el de celebrar meetings. ¿Ab quín dret celebra meetings la *Solidaritat!*

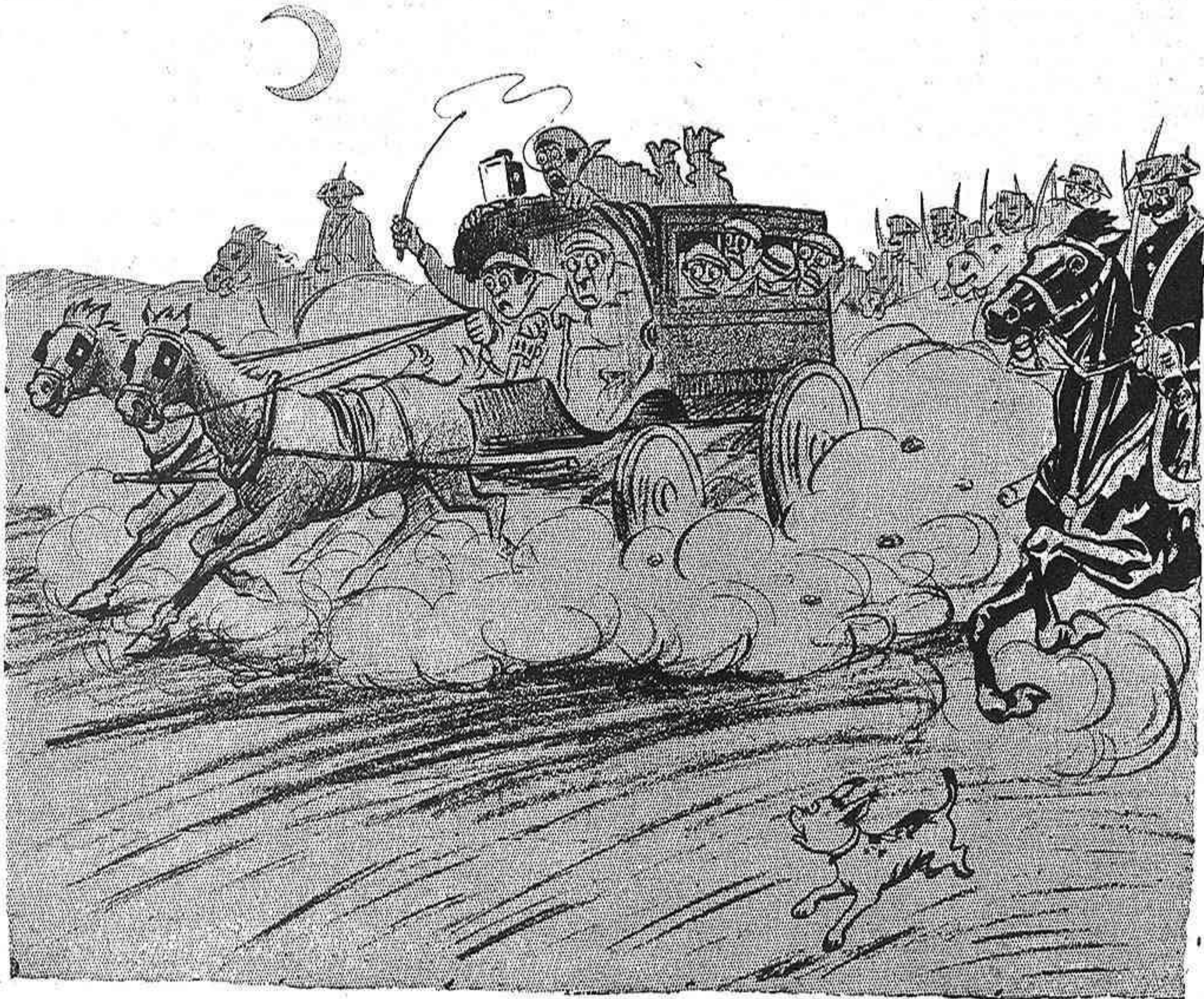
«Ahora, después del atentado, los contrarios han acordado suspender los mitines, donde debía hacer uso de la palabra el Sr. Salmerón.—*Con haberse adoptado antes esa determinación, no habría que lamentar esos sucesos que todos deploran; pero no tan graves como el que produjo la muerte del obrero Clavería.*»

Paraulas de *El Intransigente.*

L'endemá del succés.

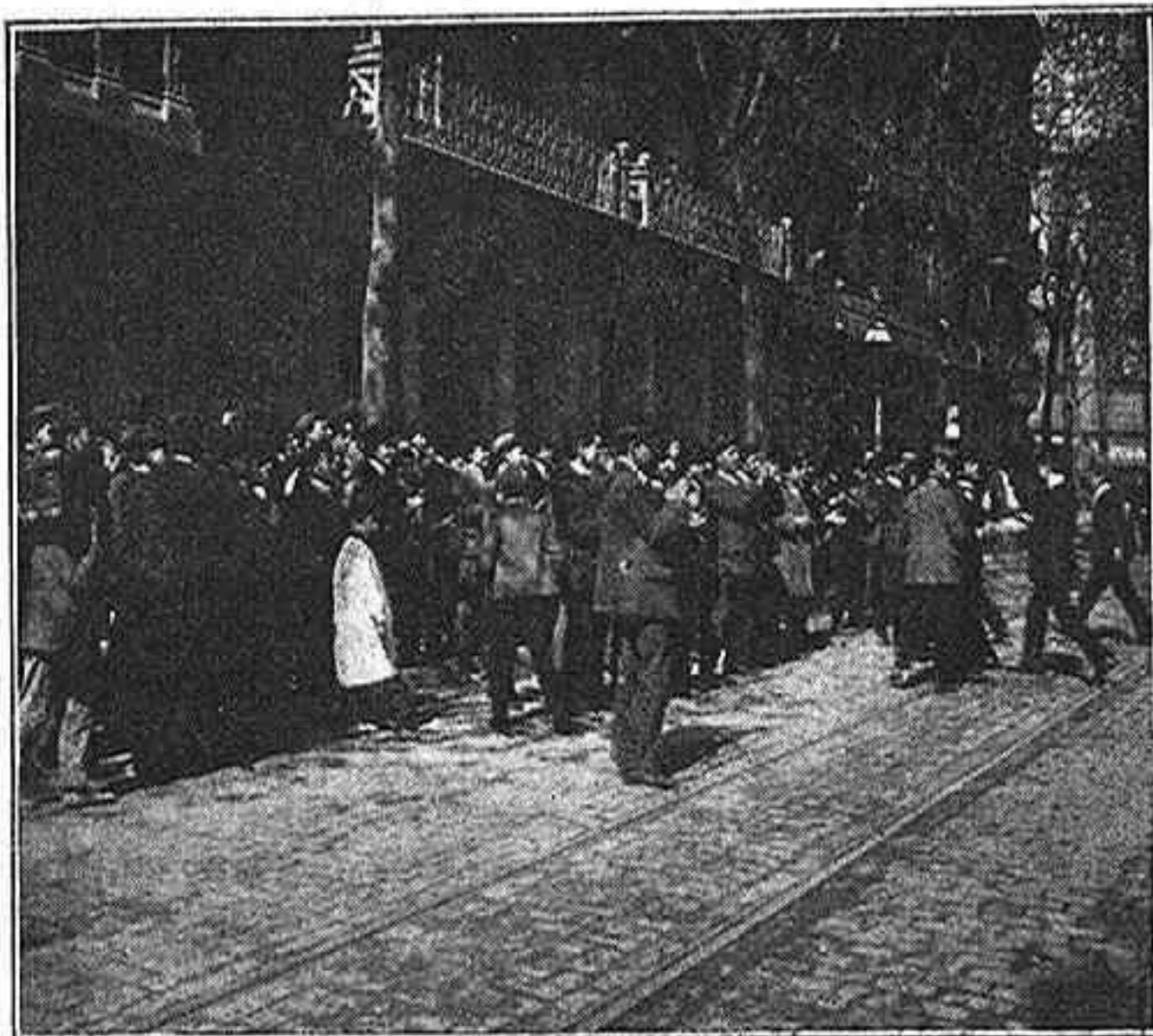
El Progreso 'l relatava, afirmant que de un automóvil, que precedía al carruatje en el qual hi anavan el Sr. Salmerón y 'ls seus acompanyants, sortí un tiro, y que una patrulla de ciclistas solidaris ab fanalets de color donavan voltas per la carretera ferint els sentiments polítics dels ciutadans que per allí transitavan.

ISIC TRANSIT GLORIA MUNDI!

La tornada de Rubí.

DESPRÉS DE L' ATENTAT D' HOSTAFRANCHS

Els estudiants de la Universitat, aclamant al senyor Odón de Buen davant del seu domicili.

Tot això s' va escriure per convertir l' infame complot, ab un vulgar *choque*.

Els sicaris de Hostafranchs van ferir de mort a n' en Cambó: els redactors de *El Progreso* assassinen cada dia a la veritat per l' espatlla.

¡Y quína manera mes galdosa de protestar!
Sempre amenant, sempre fent el pinxo.
«Hoy, cumplimos con *lamentar* el choque, y desear al Sr. Cambó un pronto restablecimiento. *Exigirnos más sería intolerable y peligroso.* (Fins perillós!!! ¡Cuidado a exigirlos que s' portin com a homes de consciencia!)
Y posantse els brassos en *jarras*, escup pels ullals aquestas amenassas:
«Y digamos para terminar, que quienes imprudentemente echen leña al fuego, serán los responsables de cuanto pudiera ocurrir. ¡Que conste!»

El despreci de Barcelona per totas aquestas bravucnadas se vá patentisar ab l' espléndida votació del diumenje.

Jamay un poble havia parlat mes clarament, ni havia mostrat tanta decisió perá destruir un foco de infecció en el qual han estat fermentant el matonisme y la mentida.

Solidaritat catalana ha triomfat gloriosament.
Deixá de lluytar tan sols en dos districtes, y dels 42 restants, únicament n' ha perdut dos, y un d' ells—el de Torroella—per una infima minoría.
Quaranta diputats catalans, van a las Corts, a enseñar a Espanya 'l camí de la seva redempció.

¡Ingrat, mes que ingrati!
En Lerroux s' ha descuidat de donar las gracias al poble de Rubí, per la bona cullida que li vá dispensar di-vendres.

Tothom coneix la historia, per lo que 'ns abstenim de relatarla. Que s' acossi a un home, que se 'l acorrali, que s' ataquí la casa ahont s' ha refugiat, trencant els vidres a cops de pedra, calant foch a las portas ab petroli, no ho pot aprobar ningú, per mes que l' actitud dels que tal feren estigués en certa manera justificada per la indignació que produhí 'l salvatge atentat de la carretera de Sans.

Al dir ningú, s' ha de fer una excepció. Ha de aprobarho en Lerroux, perque els procediments que ab ell emplearen son els qu' ell ha predicat, els qu' ell ha recomanat, y que 'ls seus han posat en planta.

Y ans que tot y per demunt de tot, s' ha de ser lògich.

En Lerroux vá ser llibertat de la seva apurada situació per la forsa pública.

Y custodiat per la guardia civil hagué de ser restituit al seu domicili. De Rubí a Barcelona, un verdader viatge de recreo.

¿Qué dirán els lerrouxistas que afirmavan qu' en Salmerón no podría donar un pas per Barcelona, sense anar rodejat de bayonetas?

Rubí, el radical poble en el qual hi predomina l' element republicá, diumenje doná 589 vots al candidat solidari y ni un al lerrouxista Villanueva.

—Ni 'l vot de 'n Palet!—ha dit tothom.

Y han plogut telegramas de felicitació sobre Rubí, ben digne de aquest nom, perque Rubí es el *rubí* de la joia solidaria.

En Sol y Ortega vá tenir una mala hora quan va avalar el pagaré del lerrouxisme.

Aquest pagaré va ser protestat pel poble de Barcelona. Y ara al avalador no li queda més remey que tornarse a tancar dintre del paréntesis.

¿Quí havia de figurarse que la última aventura del vell polítich xanxuller havia de resultar tan grotesca?

Atenció, que aquesta es grossa.

El famós *Imparcial* de Madrit acaba de fer un descubrimient extraordinari.

Vejin y jutjin.

«La Solidaridad—difu, enflantse en el lloch més elevat de la seva olímpica suficiencia—no está apoyada por la *unanimidad* de la opinión de Cataluña.»

¡Ay carám de castellá!
Pero ¿cóm diable s' ho fá
per arribá a averiguá
secrets tan fondos?

Y escolti, ara que ja hi es, ¿cóm es que sobre la anti-solidaritat no 'ns treu també de duptes?

¿No tindria la bondat de dirnos si la opinió de la terra catalana la veu unánimement ab bons ulls?

Si per cas no sab qué dí,
pot arribarse a Rubí,
que hi ha indicis de que allí
donan informes.

El sempre aplaudit coronel Careaga ha format una asociació.

Y apenas la té constituída ¿ell qué fá? Va y la posa a las ordres de 'n Lerroux, y en aquest sentit la ofereix (*textual*) «en todo y para todo a cuantos círculos, organismos y personalidades que siguen igual política.»

Vaja, que bueno.

Ens que alegrém de saberho.

Y quedém que enterats.

Aquest diastre de *El Liberal* sempre sab cosas.

Cosas que, per supuesto, ningú las sab sinó ell.

Per exemple: el diumenge sabia que circulavan rumors de que 'ls solidaris tractavan d' anar a assaltar els cassinos dels antisolidaris.

Y sabia, además, que 'ls antisolidaris, en compensació, anirían després a assaltar els locals dels solidaris.

Y, naturalment, essent cosa del diari del *pleno éxito*, els assalts *sapiguets* no varen passar de la categoria de gazetillas més ó menos maquiavélicas.

—¡Ah!—'l *Liberal* pensaría;
¡Si aixó fos vritat, germans!...
De segur que despatxavam
mitja dotzena de mans.

Volguent passarse de llest, el diari de D. Alacandro dona compte del resultat de las eleccions de diputats a Sabadell en aquesta forma:

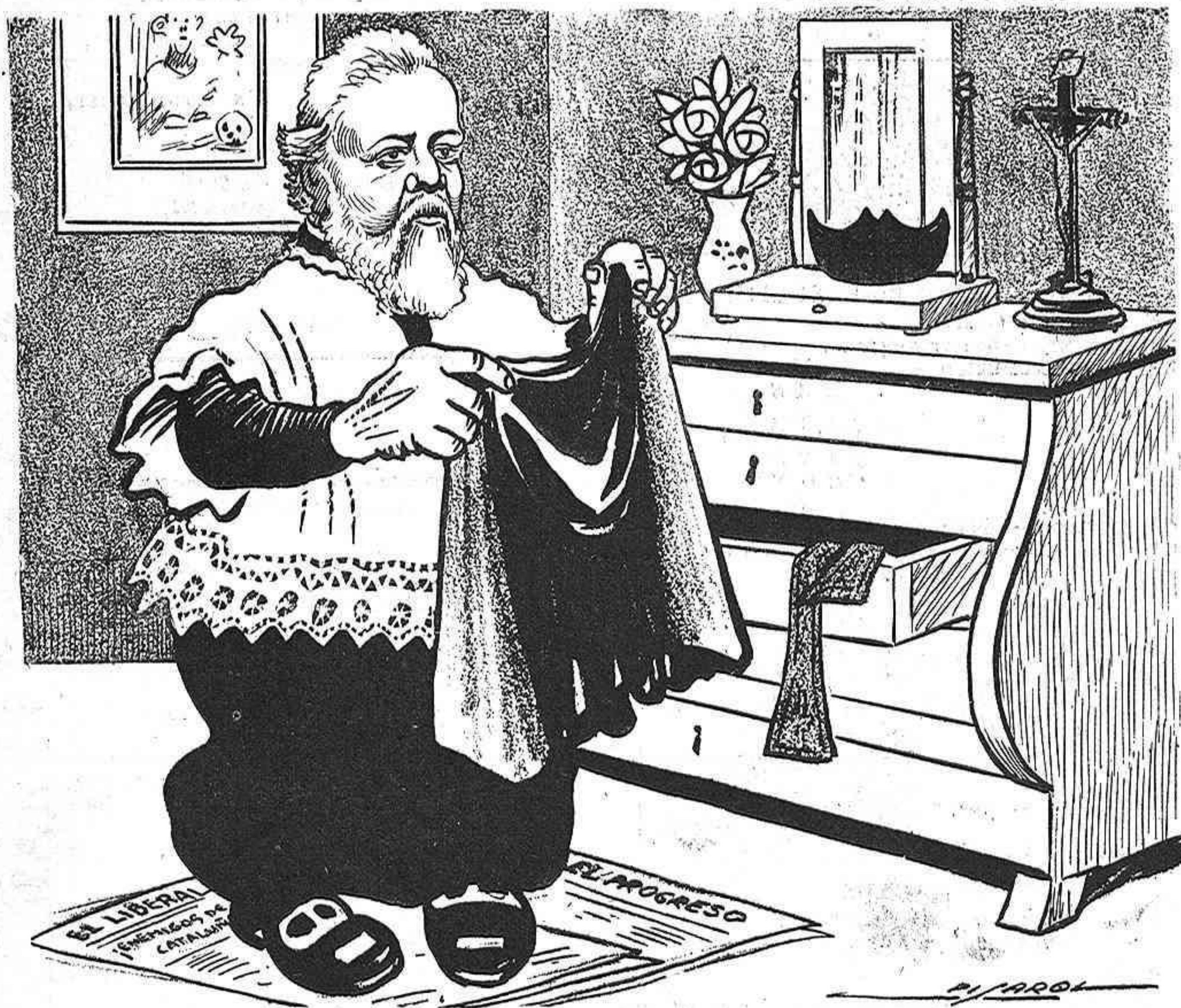
«Pí, 2,592 votos; Lerroux, 111.

«El censo electoral consta de 6,899 electores.»

¿Y qué?

Aixó senzillament vol dir que a Sabadell hi ha 6,788 electors que han tingut la excelent idea de no votar al *amigo del pueblo*.

S' HA ACABAT EL BRÓQUIL

—Vinch d' un enterro y me 'n torno á casa.

¡Firme la voz!...

¿Saben d' ahont es aixó?

—Del himne clerical de 'n Candi.

—No, senyors: es de l' arenga que l' ex-emperador del Paralelo dirigí el passat diumenje als seus candorosos electors, per veure si cantant els feya anar á las urnas.

¡Firme la voz!... Pero d' aquí no passen.

De totas maneras, ja qu' ell va comensar la cansó, deixantla interrompuda, acabém-la nosaltres.

Firme la voz, —serena la mirada,
per según cop—ha fet un mal papé;
Ja 'l va deixant—el poble á qui embaucava,
ja avuy no pot—engatussá al obrer.

¡Ruja el infierno,
brame Satán,
la moixiganga
s' está acabant!

Xascarrillo de postres:

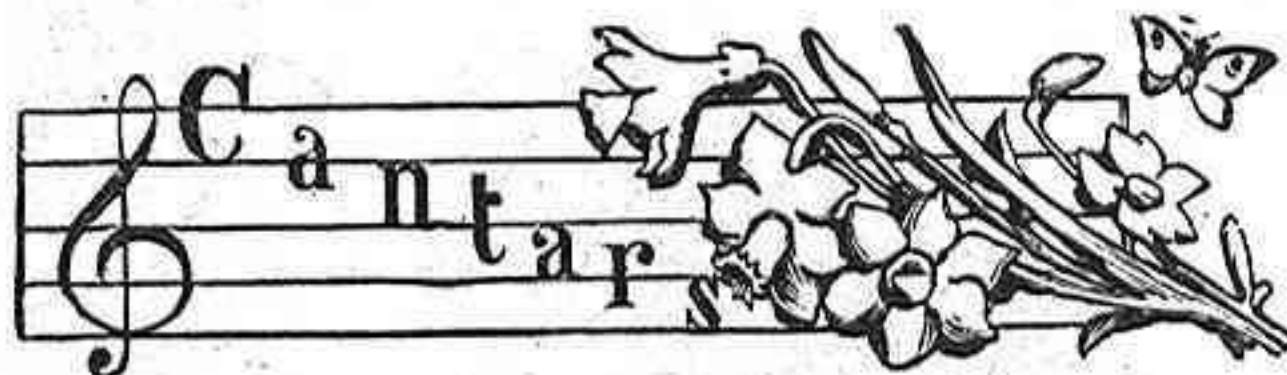
Entre molla y marit:

—Escolta, Lluís: haurías de anar á veure al teu amich Lluiciá, que diuhen que está molt mal.

—No, noya, no 'm fassis moure, tinch mandra...

—Pero, home, veshi, y al mateix temps passejarás al gos.

—Ah, vaja, aixó ja es un' altra cosa. Hi aniré.

Las caborias del amor
jo las he passadas totas.
Las caborias del amor
omplan la vida de un home.

Las noyas que jo he estimat
me miravan ab perfidia.
Las noyas que jo he estimat,
ara, si 'm troban, no 'm miran...

Jo he trobat molts desenganyos
en las lluytas amorosas.
Jo he trobat molts desenganyos,
pero també he cercat glorias.

May, may l' amor m' ha cansat
ab tot son pes y congoixas.
May, may, l' amor m' ha cansat,
al contrari, m' ha dat forsas.

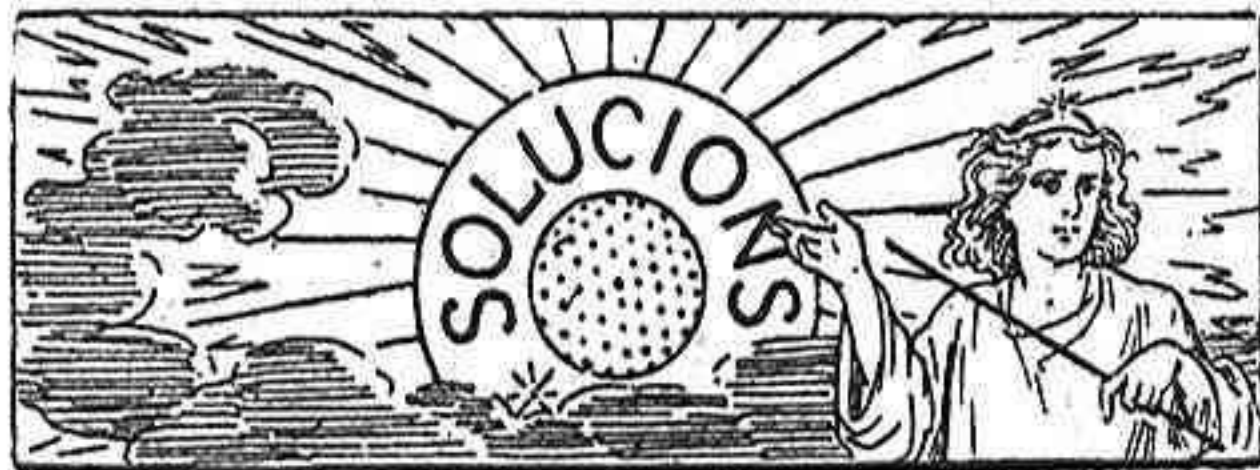
L' amor es dols, es amarch,
es molt trist y es molt alegre.
L' amor es dols, es amarch,
y es... lo que no 's pot entendre.

Es molt bonich l' estimar,

ser amich de noyas macas.
Es molt bonich l' estimar,
es més bonich... no mirarlas.

ANDRESITO

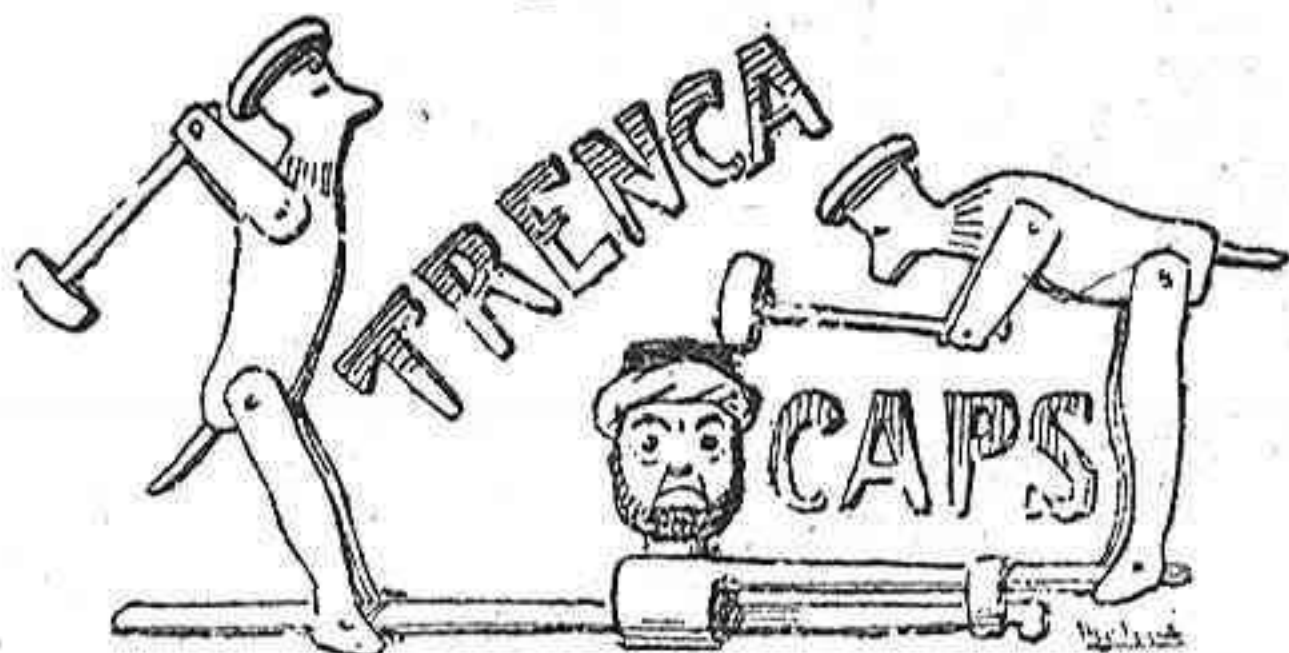

A LO INSERTAT EN EL PENULTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—Ca-mi-sa.
- 2.ª TARJETA.—La corria de toros.
- 3.ª ROMBO NUMÉRICH.—

M
M A S
M I R A R
M A R I N O S
S A N A S
R O S
S

- 4.ª CONVERSA.—Mariano.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—Cinchcents cèntims es igual d cinch pessetas.

XARADA

Consonant es la primera,
tres-invers verb castellá,

BARCELONINS SATISFETS

—Ja ho veur: aném de éxit en éxit.
—Y tots grandiosos. Primer, el de *La Mare*; després, el de las eleccions...

animal hu-quart-tercera,
y una mida hu-quart dará.
Novela en quart doble hi há
aliment es quart segona
y veurás qu' un nom de dona
el total te donará.

UN ANTI-MAURISTA

ANAGRAMA

Dugas tías te 'n Total
molt vellas y bastant tot
que li tenen de deixar
quan se morin un gran dot.

A. ROÇA COLL

TARJETA

Formar ab aquestas lletras el títol d' una sarsuela cas-tellana.

TRES CALANDRIS DEL MASNOU

TROMPTXO NUMÉRICH

- 2 .—Preposició.
- 6 9 3 .—Lo qu' fan las abellas.
- 6 2 8 9 .—Tots 'n tenim.
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 .—Capital yankée.
- 1 2 8 7 9 8 5 2 .—Establiment.
- 4 2 6 2 8 5 4 .—Carrer d' Barcelona.
- 6 2 4 2 8 7 .—Població d' Barcelona.
- 6 7 8 9 4 .—Exministre espanyol.
- 8 7 6 2 .—Nom d' home
- 4 9 8 .—Banya á Girona.
- 8 9 .—Nota musical.
- 1 .—Consonant.
- 4 9 .—Consonant.
- 8 .—Lletra numeral.

GUILLEM C. MIQUELET

CONVERSA

—¿Vols venir, Albert, á Navata?
—¿A qué fer?
—¿Que no ho sabs, home, qu' es la festa major?
—¿Sí, pero ahont posarém?
—A casa de la meva germana.
—¿Quina vols dir, la Rosa?
—No, home, la que ja 't som dit avants.

DOS ANTICLERICALS

GEROGLÍFICH

: : +
V V V
T I
T T T T
+
S I
I I I

MOKA SOKA Y C.ª

Antoni López, editor, *Rambia del Mitj*, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

* LA MARE * LA MARE * LA MARE *

Aquesta senmana
sortirà la 2.ª edi-
ció de la obra d'en
SANTIAGO RU-
SIÑOL — — —

La Mare

Edició popular — Preu: **UNA PESSETA**

<p>NOVA RAIGS DE LLUM 1111 Llumets en forma de pensaments PER RAMÓN MASIP Preu: 2 pessetas</p>	<p>NOVEDAD LA PAZ DEL HOGAR POR H. DE BALZAC Un tomo en 8° . . . Ptas. 1</p>	<p>MAGNETISMO HIPNOTISMO SUGESTIÓN <i>por un discípulo de</i> LAMOTE SAGE — Ptas. 2</p>
--	---	---

Acaba de publicarse el
tomo 103 de la popular

Colección Diamante

MARÍA MOISÉS

(NOVELA DEL NIÑO)

POR CAMILO CASTELLO BRANCO

Traducción del portugués, por P. B. S.

Un tomo en 8.º . . . . . Ptas 0'50

Novetat **HISTORIES D'ALTRE TEMPS**

LO SOMNI D'EN BERNAT METGE

Text català del XIV^{en} segle, novament publicat ab notes bibliografiques y critiques

PER R. MIQUEL Y PLANAS

Un tomo en octau . . . . . Ptas. 1

Apeles Mestres **POEMAS DE TERRA** Un tomo, il·lustrat
per l' autor, Ptas. 2

<h1 style="text-align: center;">BARCELONA SUCIA</h1> <p style="text-align: center;">POR EL</p> <h2 style="text-align: center;">Dr. Guillermo López</h2> <p>Un tomo en 8º</p> <p style="text-align: right;">Ptas. 1</p>	<p style="text-align: center;">SUMARIO</p> <ul style="list-style-type: none"> La muerte en Barcelona Los mendigos de Barcelona Ferias callejeras La educación pública Vocinglería barcelonesa Ladrones automáticos El charco de la hediondez El redaño Ultraje contra el pudor Aseo y desinfeccion de Barcelona El suelo de Barcelona Fachadas de Barcelona Cafés de Barcelona
--	--

* LA MARE * LA MARE * LA MARE *

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

iJ'accuse!...